

30 Julio, 2023

11.

QUI ERA EL “XIMPLE” QUE VA AMARGAR ELS ÚLTIMS ANYS DE LA SEVA VIDA?

TEXT: Ignasi Aragay

Lluís Domènech i Montaner va ser professor de l'Escola d'Arquitectura de Josep Puig i Cadafalch, disset anys més jove. De fet, Puig era un dels seus estudiants predilectes i, a més, li havia seguit els passos en la militància cívica i política dins el catalanisme conservador. Poc es podia pensar que amb el temps la relació aniria pel pedregar. Puig es va llicenciar el 1891 i l'any següent ja era nomenat arquitecte municipal de Mataró. En nom d'aquest ajuntament, justament, va assistir el 1892 a l'assemblea presidida per Domènech que aprovava les Bases de Manresa, un dels documents programàtics fundacionals del primer catalanisme. També van coincidir a l'Ateneu Barcelonès, on Puig va ser nomenat bibliotecari el 1897, l'any abans que Domènech passés a presidir l'entitat.

La sintonia entre mestre i deixeble era total, també en el terreny estílic: mentre Domènech, en la seva plenitud, fa el Palau de la Música i l'Hospital de Sant Pau, Puig firma algunes de les seves obres més emblemàtiques, com la Casa Ametller, el Palau Macaya i la Casa de les Punxes. I també tornen a coincidir a l'Escola d'Arquitectura, el mestre com a catedràtic i director i el deixeble ara ja com a professor. I encara Domènech, molt ficat en política, li passa el relleu per fer el segon tom de la prestigiosa *Historia general del arte* de l'editorial Montaner i Simon.

Però la relació es va començar a deteriorar el 1902. Puig cada vegada estava més integrat al nou nucli dirigent de la Lliga Regionalista, al costat de Prat de la Riba i Cambó. Havia estat elegit regidor de l'Ajuntament de Barcelona (Domènech era diputat a Corts). La vaga general del 1902 va començar a obrir una bretxa ideològica, amb Puig alineat amb el sector oficial i menys social. El 1904, el discurs de Cambó davant Alfons XIII a Barcelona va fer vessar el got: Domènech, que no entenia el gest ni s'entenia amb Cambó, va abandonar el partit. En paral·lel, Puig, que no havia aconseguit una desitjada càtedra, va deixar l'Escola i va començar a trobar en la Diputació i les naixents institucions del Noucentisme la seva projecció com a arquitecte i historiador de l'art. Sota l'empara de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), es va dedicar a fer conferències sobre el Romànic. Domènech es va fer fort a l'Escola. Va esclatar una batalla pública entre l'un i l'altre a la premsa, cada vegada més desagradable, amb la redescoberta del Romànic de fons. I Domènech va acusar Puig d'apropiar-se de la seva feina d'anys amb els alumnes d'arquitectura recorrent el país per documentar monuments. El trencament ja era irreversible. En el record familiar de la nissaga d'arquitectes Domènech ha quedat fixada una expressió que ha traspasat generacions: “El ximple d'en Puig”.

DEL LLIBRE QUE DOMÈNECH I MONTANER NO VA ESCRIURE

LLUÍS DOMÈNECH I GIRBAU / TERESA M. SALA
 Universitat de Barcelona

El 2006, el Col·legi d'Arquitectes va publicar el llibre de referència *Lluís Domènech i Montaner: viatges per l'arquitectura romànica*, d'Enric Granell i Antoni Ramon Graells. Ara el GRACMON ha publicat aquesta obra que recupera la que hauria estat la introducció que va fer Domènech de la seva gran història sobre el Romànic català, que va quedar desada en un calaix quan Puig va publicar la seva.

Fotografia de Sant Pere de Rodes feta el novembre del 1893 per Domènech i Montaner en el context dels viatges que va realitzar aquell any i que es recullen al seu dietari.